

Codice del candidato:

Državni izpitni center

II SESSIONE D'ESAME

SLOVENO COME LINGUA SECONDA NEL TERRITORIO BILINGUE DELL'ISTRIA SLOVENA

==== Prova d'esame 1 ====

- A) Comprensione del testo
- B) Conoscenza e uso della lingua

31 agosto 2004 / 90 minuti (30 + 60)

*Al candidato è consentito l'uso della penna stilografica o della penna a sfera.
Al candidato è consegnato il fascicolo con allegato il testo base
- staccabile - da analizzare, e due schede di valutazione.*

MATURITÀ GENERALE

INDICAZIONI PER IL CANDIDATO

Per iniziare a scrivere attendi il via dell'insegnante preposto.

Leggi attentamente le istruzioni all'interno.

Incolla il tuo codice o scrivi il tuo numero di codice nello spazio apposito su questa pagina in alto a destra.

Questa prova è composta dagli esercizi A e B che si ricollegano al testo base.

La prova d'esame A presenta 10 quesiti. La prova d'esame B ne presenta 14. Ti suggeriamo di impiegare 30 minuti per l'esercizio A e 60 minuti per il B.

Scrivi le risposte negli appositi spazi in modo chiaro e leggibile. Scrivi in corsivo, non usare le lettere in stampatello.

Accanto ai quesiti, sul lato destro, è evidenziato il punteggio possibile.

Abbi fiducia nelle tue possibilità.

Buon lavoro.

Questa prova ha 11 pagine scritte e 1 pagina bianca.

OPENSKI TRAMVAJ

Izpred skromne, že starinske, a vedno živahne odhodne postaje openskega tramvaja se oziramo po pisanem cvetju na okrogli cvetlični gredi sredi trga, na katerem je svoj čas stala velika avstrijska vojašnica. Tam opazimo na novo postavljeno moderno umetnino. Stopimo na tramvaj in sedemo tako, da se bomo med vožnjo lahko še kaj pomenili.

Pred nekaj desetletji so vozili tramvaji po vseh večjih ulicah Trsta. Ko se je pa večal promet, ni bil več primeren tramvaj, ker bi se ob prometni gneči ne mogel premakniti s svoje železne poti. Zadnji tramvaj v Trstu je bil št. 9 na progi Sv. Ivan - *Campo Marzio*. Prenehal je voziti 21.3.1970. Že prej so začeli voziti po Trstu filobusi na električni pogon, nato pa avtobusi na motorni pogon z naftnim gorivom. Le openski tramvaj je še ostal in dan za dnem prevaža iz Trsta na Opčine in nazaj delavce, šolarje, uradnike in številne izletnike. Nekateri se peljejo s tem tramvajem zaradi praktičnosti, saj nas pripelje v manj kot pol ure iz samega središča Trsta na 350 m visoko kraško planoto. Mnogi izletniki in tuji obiskovalci našega mesta pa se vozijo z openskim tramvajem bolj zaradi užitka na tej strmi poti po Škorklji.

Prvotno je openski tramvaj pristajal ob vodnjaku v soseščini slovenskega Narodnega doma. Ko je zrasla na tistem mestu nova palača, je bilo treba železno cesto tega tramvaja v ovinku speljati na sedanje mesto.

Že na trgu Škorklje (Piazza della Scorcola) se to vozilo ustavi. Tam ga pripnejo ob posebno kabino z motorjem na električni pogon in ta je povezana s posebno jekleno žico z drugo kabino, ki se na vrhu Škorklje pripne na oni tramvajski voz, ki prihaja v Trst. Kakor se oni tramvaj spušča

po strmini navzdol, pomaga pri potiskanju tega iz Trsta navzgor. Zato so tračnice dvojne. V začetku pa ni bilo tako. Tedaj je bila le ena proga, a tramvaj se je vzpenjal navzgor s pomočjo neke vrste zobate verige ali zobnika.

Med vožnjo opazujemo naglo večanje obzorja. Trst s pristanišči in z modrim zalivom kar raste pred nami. Lepa je ta perspektiva za ogled našega mesta.

Po Škorklji so posejane številne hiše, med temi mnoge vile z lepimi vrtovi. Do nekaterih je celo dostop z motornim vozilom nemogoč. Do njih prideš lahko samo po ozkih klancih ali celo po stopničastih poteh. Taka je tudi hiša (Via di Scorcola 26), ki je bila kupljena po prizadevanju dr. Jožeta Prešerna za sedež slovenskih mladinskih organizacij v našem mestu. V letih 1960-70 so imele slovenske tržaške skavtinje tam svoj sedež, kraj zbiranja za duhovne obnove, shrambo za šotore in ostalo taborno opremo pa še lepo igrišče na vrtu. Tam blizu na Škorklji je živel tudi dolgoletni starešina slovenskih tržaških skavtov, prof. Ivan Theuerschuh. Nad Škorkljo, na Kolonji pa se je rodila Marica Bartol Nadlišek (1867), ki je znana kot slovenska učiteljica, pisateljica, urednica, kulturno-prosvetna in narodna delavka.

Med tem kramljanjem smo na vrhu Škorklje. Kabina se odklopi in tramvaj steče samostojno po položni poti ob stari cesti nad Piščanci (visoko nad Rojanom) proti Obelisku. Tu se nam spet odpre pogled ne le na Trst, ampak na ves slikoviti Tržaški zaliv. Če nam je tu lepo še v naših dneh, ko razvajeni obiskujemo tudi zelo oddaljene lepe kraje sveta, kako so šele uživali ob tem čudovitem obzorju izletniki z openskim tramvajem pred osemdesetimi leti!

Da, že skoraj 90 let vozi ta tramvaj. Prvič je speljal 10. septembra 1902. Načrt za to progo in vozilo so pripravili na Dunaju. Prve tramvajske vozove so pa izdelali v Gradcu, jih pripeljali po kosih z vlakom do Sežane in na vozovih z volovsko vprego do Opčin, kjer so jih strokovnjaki sestavili. Znano pa je, da se je že mesec dni po prvi vožnji tramvaj na Škorklji iztiril in se baje zaletel v neko hišo. O tem poje tudi zelo znana tržaška popevka *E anche el tram de Opicina xe nato disgrasià*.

Openski pevci pojejo to pesem tako:

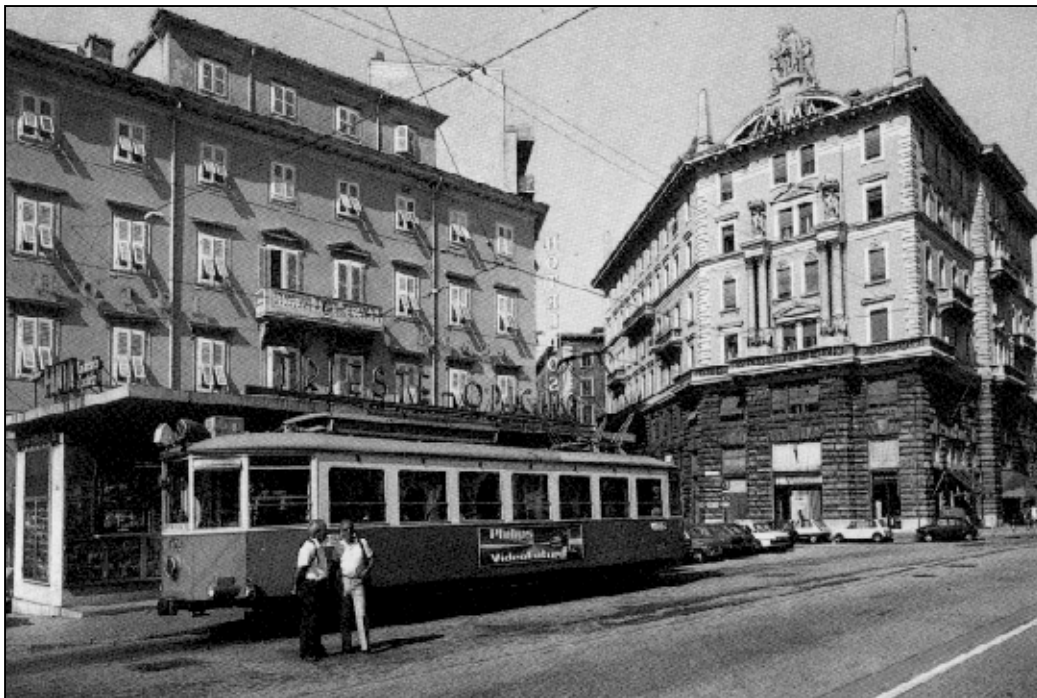
*Jn t de tramvaj uop'nske
ni žlajfo zmjer'm prou;
je uazo duol po Škorkole,
je razdro an vogau.
Tone z Jerjevice
je tr'kr't uasto hmale trd,
ke žlajfe nejsu primle,
je vido blizek smrt.*

*Nej piha ta burja,
nej žvižga naprej!
Če n's nej uodneslo,*

*n's ne bo še zdej.
Je pihalo zmjer'm
uod vseh je strani:
še zmjer'm smo ljete
jn še buomo ble.*

Od Obeliska nas tramvaj potegne že prav na Opčine. Izstopimo seveda na končni postaji v sosesčini openske osnovne šole France Bevk. V prvem obdobju življenja openskega tramvaja bi se lahko peljali dalje po Narodni in nato po Proseški ulici do župnijske cerkve in celo do železniške postaje. Tako je vozil tramvaj skozi vas Opčine skoraj trideset let (od 1909 do 1938).

Povsem obnovljeni openski tramvaj nas je danes vesele pripeljal iz nam že kar dobro poznanega Trsta na naš lepi Kras. Ko jemljemo slovo od naših skupnih tržaških sprehodov in se odpravimo na brezskrbna potepanja v pisani naravi skalnatega Krasa, se toplo zahvaljujem vsem zvestim bralcem, ki ste z menoj odkrivali lepote in zanimivosti nam vsem dragega tržaškega mesta.

Ljuba Smotlak, Openski tramvaj. Sprehodi po Trstu. Gorica 1991.

A – bralno razumevanje

Natančno preberite izhodiščno besedilo in rešite naloge.

1. Po katerem kraju nosi ime openski tramvaj?

(1 točka)

2. Kdaj so postali tramvaji kot sredstvo javnega prevoza za Trst neprimerni?

(2 točki)

3. Napišite ustrezno – sodobno besedno zvezo za poimenovanje v besedilu:

»železno cesto« _____

(1 točka)

4. Na katerem mestu so za openski tramvaj postavljene dvojne tračnice?

Zakaj?

(2 točki)

5. S kom je pripovedovalka kramljala, medtem ko se je z vlakom vzpenjala na Škorklje?

(2 točki)

6. Zakaj se je openskega tramvaja oprijela oznaka, da se ga drži smola?

(2 točki)

7. V katerem jeziku je zapisana pesem:

- a) v italijanskem pogovornem jeziku,
- b) v italijanskem tržaškem narečju,
- c) v slovenskem pogovornem jeziku,
- č) v slovenskem tržaškem narečju.

(2 točki)

8. Škorklje so zelo strma vzpetina.

DA NE

(3 točke)

9. Kje sta dandanes začetna in končna postaja openskega tramvaja?

Začetna: _____

Končna: _____

(2 točki)

10. Openski tramvaj je zanimiv predvsem:

- a) zaradi privlačne panoramske vožnje;
- b) zaradi svoje hitrosti;
- c) zaradi ljudi, ki se z njim vozijo;
- č) zaradi turistične ponudbe.

(2 točki)

B – poznavanje jezika in tvorjenje besedila

1. Iz proposicijskih sestavin *peljati se, tramvaj, rad, Tržačani* tvorite štiri povedi, in sicer tako, da bodo izražale:

a) željo _____

b) ukaz _____

c) vprašanje _____

č) trditev _____

(4 točke)

2. Zapišite manjkajoče stopnje pridevnika.

_____ sodobnejši _____

počasen _____

_____ boljši _____

(3 točke)

3. Izrazom iz levega stolpca pripišite ustrezno črko iz desnega.

_____ Tržaški zaliv

a) pojmovno ime

_____ Narodni dom

b) zemljepisno lastno ime

_____ openski tramvaj

c) občno ime

č) stvarno lastno ime

d) pojmovno lastno ime

(3 točke)

4. Osebna lastna imena postavite v dajalnik in tožilnik ednine.

osebno lastno ime v imenovalniku	dajalnik ednine	tožilnik ednine
Jože Prešeren		
Ivan Theuerschuh		
Marica Bartol Nadišek		

(3 točke)

5. V povedi namesto sedanjika uporabite preteklik in prihodnjik. Povedi prepisite.
Stopimo na tramvaj in sedemo tako, da se med vožnjo še kaj pomenimo.

preteklik

prihodnjik

(2 točki)

6. Besedno zvezo vsak dan postavite:

v orodnik ednine _____

v dajalnik množine _____

(2 točki)

7. Naslednjim besedam poiščite protipomenke.

starinski _____ odpreti _____

užitek _____ sestaviti _____

(4 točke)

8. Uporabite velelniške oblike za drugo osebo množine.

(Vstopiti) _____ na tramvaj in (peljati se) _____ do trga

Škorklje. Tam (izstopiti) _____ in (nadaljevati) _____

pot peš. Če ste pozni, (teči) _____ in (ne zamuditi) _____

pouka.

(3 točke)

9. Iz povedi prvega odstavka izpišite glagole v enaki obliki, kot so v izhodiščnem besedilu, in jim pripišite vidski par.

izpis glagolske oblike	vidski par

(6 točk)

10. V naslednji povedi izboljšajte besedni red.
Ko se je pa večal promet, ni bil več primeren tramvaj, ker bi se ob prometni gneči ne mogel premakniti s svoje železne poti.

(2 točki)

11. Grafično prikažite skladiščno sestavo povedi *Tam ga pripnejo ob posebno kabino z motorjem na električni pogon in ta je povezana s posebno jekleno žico z drugo kabino, ki se na vrhu Škorklje pripne na oni tramvajski voz, ki prihaja v Trst.* in poimenujte odvisnike.

Prikaz

vrsta odvisnika

(2 točki)

12. Tvorite samostalniške tvorjenke s korenem voz-, in sicer:

a) za dejanje _____

b) za napravo _____

c) za vršilca dejanja _____

č) za prostor _____

(4 točke)

PAGINA BIANCA